

SZÖVEG –
HORVÁTH PÁL filozófus

SOROZAT –
LÉTKÉRDÉS

A CIKK TÁMOGATÓJA A

SZERENCSEJÁTÉK ZRT.
— 25 ÉVE —

A VERSENGŐ EMBER 2. ➤

Most, amikor világunk egy csodálatos játék, egy monumentális sportesemény, a riói olimpia lázában ég, érdemes egy pillanatra elidőznünk annál a kérdésnél, hogy mit is jelent a békés versengés, a játékos küzdelem, a vértelen harc az életünkben.

- ◆ A sportban folyó küzdelem, amelynek korunkban talán a legünnepelesebb pillanatai éppen az olimpiai játékok, maga is harc, mérkőzés: az emberi erő, kitartás, fegyelem és ügyesség próbája és összemérése, a test és a lélek összhangjának, képességeink kibontakoztatásának formája. Ami pedig magát a játékot, annak az ember életében játszott szerepét illeti, etikájában már a legnagyobb antik görög gondolkodó, *Arisztotelész* is úgy vélekedett, hogy „*az üdítő pihenés és a vidám játék szükségesnek látszik az élethez.*” Ezt a helyet magyarázva *Szent Tamás* meg egyenesen úgy fogalmaz, hogy „*a mindig komoly ember tehát nem igazán erényes, amikor teljesen megveti a játékot, mert az annyira szükséges az emberi élethez, akárcsak a pihenés.*” A 20. század jeles holland gondolkodója, *Johannes Huizinga* pedig az emberben munkáló játékösztönt egyenesen az ember lényegének, a kultúra alapjának, forrásának tekinti. Az aligha kétséges, hogy a játék, a játékot szigorú szabályok közé szorító sport világában ez a játékos-tön többnyire a versengés, verseny, a másokkal való rivalizálás, a küzdelem alakját ölti, amelynek a másik megelőzése, felülmúlása, legyőzése a tétje. Ennyiben a sport világában harc és játék határmezsgyéjén járunk, de ne feledjük, hogy ez a játék egyben a megbékélés pillanata is; a játszó ember, miközben harcot, háborút mímel, valójában békességben van versenytársaival, felfüggeszti az ellenségeskedést, nem ellenségekkel, hanem ellenfelekkel áll szemben. Nem véletlen, hogy már az ókori görög olimpiák ideje is a fegyvernugvás, a béke alkalma volt, és az újkori ötkarikás játékok apostola, *Pierre de Coubertin* is úgy álmolta meg, hogy ezek a versenyek a béke és a megbékélés, egymás megismerésének alkalmai legyenek a nemzetek ellentététől zaklatott életében. Korunk olimpiai olyanok, mint egy-egy monumentális hadijáték, csak éppen versenyek nem egy eljövendő véres küzdelem, egy hadjárat erőpróbái, a pusztítás előkészületei, de nem is a politikai vagy a gazdasági harc és versengés kísérői, hanem szép, békés és játékos eszközök annak eldöntésére, hogy éppen ott és akkor ki a jobb, erősebb, ügyesebb. Ahogy az antik olimpiák atlétái személyes sikereiken túl egy-egy város, polisz dicsőségéért is küzdöttek, a modern olimpiák résztvevői is nemzetük, országuk hírnevének gyarapítása érdekében mérik össze erejüket, gyorsaságukat, felkészültségüket. Győzelmeik örömeiben pedig az az egész közösség osztozik, amelynek képviseletében versenyeznek, és amely ki- és felnevelve őket, lehetővé tette jó szereplésüket. A sportban zajló küzdelem általában, az olimpiák esetében pedig különösen is nemzeti ügy és erkölcsi példa; az elért sikerek egy-egy egész nép, ország identitásának építőkövei, a győztes versenyzők pedig példaképekké, sztárokká, bálványokká, testi képességek és lelki erények ideáljává lehetnek az értük szurkoló százezer szemében.

Kép - Profimedia - Red Dot

A játéktéren forgolódnak számára egy-egy olimpia páratlan alkalom tehetségük, képességük kibontakoztatására és megmutatására, erejük összpontosítására. A néző számára pedig jó esetben mindez élvezet, pihentető szórakozás, a mások teljesítményében és képességeiben való gyönyörködés, az izgalom és a szurkolás ideje. Természetesen az ötkarikás játékok legfeszültebb pillanataiban sem szabad megfeledkeznünk arról, hogy ami a pályákon, a stadionokban, uszodákban, küzdőtereken zajlik, az a szó szép és nemes értelmében játék, nem háború és nem gladiátorok életre-halálra menő csatája. Ezért is tartozik a versenyek lényegéhez a fair play, a doppingolás jogilag és erkölcsileg is szigorúan elvárt tilalma, az igazságos és pártatlan bíráskodás, amely kizárja, hogy a küzdelemben pusztán a nyers erő, az indokolatlan előnyök vagy az elvtelen bunda logikája érvényesüljön. A lelátókon vagy a képernyők előtt ülő nézők pedig a lelkesedésnek és az izgalomnak, a szórakozásnak és a pihenésnek, nem pedig alantas indulatoknak vagy nyomasztó félelmeknek adják, adhatják át magukat. Mindez szép, de arról sem feledkezhetünk meg, hogy egy ilyen esemény a játékon, a versengésen túl hatalmas üzlet, pénzügyi vállalkozás is, páratlan lehetőség a média, a reklám, a turizmus számára, de ez utóbbiak szempontjainak és érdekeinek nem szabad, soha nem szabadna felülkerekednie azon, ami a versenyeken történik: magán a játékon, a sport és az

önfelelt szórakozás világán. Még akkor sem, ha tudjuk, hogy mennyi, a játék lényegétől távol álló érdek, akár politikai és ideológiai készítés is munkálkodik a sport háttérben, amelyek árnyéka időről időre az olimpiai játékokra is rávetül. Az olimpiai láng négyévenkénti fellobbanása, a játék, a sportban zajló küzdelem eszköze az emberi szabadság világméretű kibontakoztatásának, az emberi közösség minden gyűlölséget, harcot, kíméletlen üzleti logikát maga alá gyűrő erejének; a szeretet, a szevedély, az erő globalizációjának megmutatkozása. Miközben a versenyzők megilletődve hallgatják azt a himnuszt, amelynek dicsőségéért ringbe szálltak, egy-egy fohással, égre emelt tekintettel is erőt gyűjtenek a következő küzdelemre, vagy könnyes szemekkel dédelgetik a nyakukba akasztott érmeiket, addig az olimpia nem csupán a versenyzőnek, a versenynek, a sportnak, hanem egész kultúránknak is méltó ünnepe. Olyan ünnep, amelynek pillanataiban a játék szépségének és lovagias eleganciájának nemcsak a pályákon, a küzdőtereken, hanem a lelátókon, a képernyők előtt, az emberi szívekben is uralkodnia kell. Soha nem nyugodhatunk bele abba, hogy – aminek a veszedelme nagyon is fenyeget – játékainkban is az erőszak kultúrája, az egymást eltiprás logikája kerekedjen felül. Most, a riói öböl csodálatos díszletei között is érvényt kell tehát szerezni annak a szép, a játék, a sport egész világát éltető elvnek, hogy egy ilyen versengésből a *homo ludens*nek, a játszó embernek kell kikerülnie győztesen. ◆

